

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
19 квітня 2021 р., протокол № 6

голова вченої ради С. А. Копилов

Введено в дію наказом ректора

від 29. 04. 2021 р., № 55-02

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
(нова редакція)**

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про порядок реалізації права на вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (далі – Положення) розроблено відповідно до законів України „Про освіту”, „Про вищу освіту”, Статуту Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція), Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами), інших нормативних документів у галузі освіти.

1.2. Положення регламентує порядок вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (далі – К-ПНУ), зокрема визначення:

- основних аспектів організаційно-методичного забезпечення реалізації права на вибір здобувачами вищої освіти К-ПНУ навчальних дисциплін вільного вибору в межах, передбачених відповідними освітньою (освітньо-професійною/освітньо-науковою) програмою та навчальним планом підготовки фахівців відповідної спеціальності;

- порядку формування та доведення до відома здобувачів вищої освіти переліку навчальних дисциплін вільного вибору;

- кількості та чисельності академічних груп здобувачів вищої освіти для вивчення навчальних дисциплін вільного вибору.

1.3. Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти К-ПНУ має на меті:

- формування та реалізацію їхніх індивідуальних освітніх траєкторій;
- здобуття додаткових загальних компетентностей у межах галузі знань, спеціальності (предметної спеціальності) або суміжних спеціальностей;

- здобуття додаткових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, які є важливими для успішної професійної діяльності в певній галузі;

- здобуття освітньої/професійної кваліфікації за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти;

- забезпечення набуття ними соціальних навичок (soft skills), що відповідають визначеним цілям освітніх програм;

- запровадження міждисциплінарності в освітній процес;

- їх особистісний розвиток.

II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. Основним інструментом формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти є вибіркові навчальні дисципліни.

Вибір навчальних дисциплін здійснюють здобувачі вищої освіти в межах, передбачених відповідною освітньою (освітньо-професійною/освітньо-науковою) програмою та навчальним планом підготовки фахівців, в обсязі, що становить не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти¹. Здобувачі певного рівня вищої освіти мають право обирати навчальні дисципліни, запропоновані для інших рівнів вищої освіти, за погодженням із деканом факультету, на якому вони навчаються.

2.2. Здобувачі вищої освіти можуть реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін шляхом:

– їх вибору з Каталогу навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (далі – Каталог), який містить навчальні дисципліни, вивчення яких спрямоване на: 1) поглиблення загальних компетентностей здобувачів вищої освіти та забезпечення набуття ними соціальних навичок (soft skills), що відповідають визначеним цілям освітніх програм; 2) поглиблення/вдосконалення фахових компетентностей здобувачів вищої освіти;

– вибору навчальних дисциплін за блоками (за наявності)²;

– вибору додаткової спеціальності (спеціалізації);

– вибору навчальних дисциплін в іншому закладі вищої освіти під час реалізації права на академічну мобільність.

2.3. Обсяг кожної навчальної дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти становить, як правило, не менше 4 кредитів ЄКТС (120 годин)³.

2.4. Форму семестрового контролю з навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти регламентує навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти відповідної спеціальності.

2.5. Кількість студентів у групі з вивчення навчальних дисциплін вільного вибору (вибір із Каталогу) становить, як правило, 25-30 осіб для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 10-20 осіб для другого (магістерського) рівня вищої освіти, 3-5 осіб для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Кількість студентів у групі з вивчення навчальних дисциплін відповідного блоку або додаткової спеціальності (спеціалізації) становить, як правило, 15-25 осіб для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Кількість студентів у групі з вивчення навчальних дисциплін за блоками⁴/додаткової спеціальності (спеціалізації) становить, як правило, 10-20 осіб для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

¹ Закон України «Про вищу освіту», стаття 62, пункт 15.

² Навчальні плани підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальностей, набір на які здійснювався у 2018, 2019, 2020 рр.

³ Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.03.2015 р. за № 1/9-126 «Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році».

⁴ Навчальні плани підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальностей, набір на які здійснювався у 2018, 2019, 2020 рр.

Взяти до уваги, що лекційні заняття проводять потоками. Максимальна кількість лекційного потоку може складати 110 осіб.

2.6. Забезпечення викладання навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти здійснюють кафедри К-ПНУ.

К-ПНУ несе відповідальність за якість викладання та навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін, які запропоновані здобувачам вищої освіти для реалізації їх права вільного вибору, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення освітньої діяльності.

ІІІ. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ТА ДОВЕДЕННЯ ДО ВІДОМА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЕРЕЛІКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ

3.1. Процедура вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін вільного вибору передбачає:

- анкетування здобувачів вищої освіти щодо формування переліку вибіркових навчальних дисциплін;
- інформування здобувачів про зміст навчальних дисциплін вільного вибору (проведення оглядових лекцій, презентацій, майстер-класів тощо);
- безпосередній їх вибір;
- консультаційне супроводження здобувачів вищої освіти куратором академічної групи студентів (за потреби);
- етап корекції вибору навчальних дисциплін вільного вибору з метою виконання умов, визначених пп. 3.4. – 3.6.

3.2. Організацію роз'яснювальної роботи зі здобувачами вищої освіти про порядок реалізації права на вибір навчальних дисциплін/навчальних дисциплін за блоками/додаткових спеціальностей (спеціалізацій) у К-ПНУ здійснюють декани факультети.

3.3. Здобувач вищої освіти має право на:

- вибір навчальної дисципліни/навчальних дисциплін із переліку – Каталогу, затвердженого вченою радою К-ПНУ;
- вибір навчальних дисциплін за блоками (студент обирає один із запропонованих блоків навчальних дисциплін);
- вибір додаткової спеціальності (спеціалізації), яка сприяє задоволенню його особистісних освітніх інтересів і розширенню можливостей працевлаштування (для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти);
- вибір навчальної дисципліни/навчальних дисциплін в іншому закладі вищої освіти під час реалізації права на академічну мобільність.

3.4. Здобувачу вищої освіти може бути відмовлено в реалізації його вибору та запропоновано обрати іншу навчальну дисципліну/навчальні дисципліни за блоками/додаткову спеціальність (спеціалізацію) в таких випадках:

- якщо наслідком вибору є недостатній обсяг кредитів ЄКТС, який необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;

– якщо кількість студентів, які обрали навчальну дисципліну/навчальні дисципліни за блоками/додаткову спеціальність (спеціалізацію), не відповідає встановленим нормативам (див. п. 2. 5).

3.5. Якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальну дисципліну/ навчальні дисципліни за блоками/додаткову спеціальність (спеціалізацію), є меншою від встановлених нормативів, їм надають можливість здійснити повторний вибір⁵ навчальних дисциплін/ навчальних дисциплін за блоками/додаткових спеціальностей (спеціалізацій).

3.6. Здобувач вищої освіти не може відмовитися від вивчення навчальних дисциплін вільного вибору в межах, передбачених відповідною освітньою (освітньо-професійною/освітньо-науковою) програмою та навчальним планом відповідної спеціальності, інакше це призведе до академічної заборгованості.

3.7. Перелік навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти формують щорічно на наступний навчальний рік.

На початку навчального року навчально-методичний центр забезпечення якості освіти проводить анкетування здобувачів вищої освіти щодо формування переліку вибіркового навчальних дисциплін. Інформацію щодо результатів анкетування оприлюднюють на сайті навчально-методичного центру забезпечення якості освіти та надсилають деканам факультетів (голови робочих груп) для врахування під час формування переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти.

Наказ про створення робочих груп для формування цього переліку видають не пізніше **01 листопада поточного навчального року**. Головами робочих груп призначають деканів факультетів.

На виконання наказу ректора К-ПНУ декан факультету формує робочу групу, до складу якої рекомендовано вносити завідувачів і провідних науково-педагогічних працівників кафедр факультету, гарантів освітніх програм, керівників груп забезпечення спеціальностей, заступника декана факультету з навчальної роботи та забезпечення якості вищої освіти, голову науково-методичної ради факультету, представника органу студентського самоврядування факультету.

Склад робочої групи та порядок її роботи регламентує розпорядження декана факультету.

Пропозиції щодо переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти кафедри формують до **15 листопада поточного навчального року** та подають на розгляд робочої групи.

До переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти не можна пропонувати навчальні дисципліни, що дублюють навчальний матеріал нормативних навчальних дисциплін, або ті, що вже вивчали на певному рівні вищої освіти.

---

⁵ За такої умови здобувачам вищої освіти надають можливість повторного вибору навчальних дисциплін упродовж 5-ти робочих днів.

3.8. На час формування переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти робочі групи враховують:

- актуальність вивчення навчальних дисциплін та їх значення у формуванні (поглибленні/вдосконаленні) компетентностей випускника;
- пропозиції здобувачів вищої освіти (за результатами анкетування);
- якісні показники кадрового забезпечення викладання навчальних дисциплін;
- стан навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін;
- рівень інформаційного забезпечення навчальних дисциплін;
- кількісні та якісні показники матеріально-технічного забезпечення викладання навчальних дисциплін.

3.9. Сформований робочою групою перелік навчальних дисциплін вільного вибору (за формою, що додається) здобувачів вищої освіти подають на розгляд вченої ради факультету до **25 листопада поточного навчального року**.

3.10. Голова вченої ради факультету подає витяг з протоколу засідання вченої ради факультету з рекомендацією до розгляду переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти на засіданні ради з науково-методичної роботи і забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти К-ПНУ.

Погоджений перелік навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти разом із витягами з протоколів засідання вчених рад факультетів, протоколу засідання ради із науково-методичної роботи і забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти К-ПНУ подають до навчального відділу не пізніше **01 грудня поточного навчального року** для формування Каталогу та його подання на розгляд вченої ради К-ПНУ.

Каталог формують за розділами:

- 1) навчальні дисципліни для поглиблення (вдосконалення) загальних компетентностей і набуття соціальних навичок (soft skills)⁶;
- 2) навчальні дисципліни для поглиблення (вдосконалення) фахових компетентностей здобувачів вищої освіти.

Каталог затверджує вчена рада К-ПНУ. Каталог вводять у дію наказом ректора К-ПНУ, розміщують на офіційному вебсайті К-ПНУ (сторінка «Студенту»). Перелік навчальних дисциплін Каталогу розміщують у модульному об'єктно-орієнтованому динамічному навчальному середовищі (MOODLE). Покликання на Каталог розміщують на сайтах факультетів і кафедр.

3.11. Кафедри, які забезпечуватимуть викладання навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти, до 30 грудня поточного року розміщують силабуси та презентації цих навчальних дисциплін на сайтах кафедр.

⁶ Вчена рада факультету пропонує не більше 3 (трьох) навчальних дисциплін.

3.12. Здобувачі вищої освіти I-III курсів ступеня вищої освіти «бакалавр», I курсу ступеня вищої освіти «магістр», I-II курсів ступеня вищої освіти «доктор філософії» денної та заочної форм здобуття вищої освіти ознайомлюються із Каталогом, здійснюють вибір із переліку навчальних дисциплін, що розміщений у модульному об'єктно-орієнтованому динамічному навчальному середовищі (MOODLE), **до 01 лютого поточного навчального року**, який передуює навчальному року, у якому будуть вивчати навчальну дисципліну.

У разі обрання блоку навчальних дисциплін або додаткової спеціальності (спеціалізації) здобувачі вищої освіти I курсу ступеня вищої освіти «бакалавр» денної та заочної форм навчання **до 28 грудня поточного навчального року** подають відповідні заяви на ім'я декана факультету (за взірцями 1, 2, що додаються). На підставі поданих заяв заступник декана факультету з навчальної роботи та забезпечення якості вищої освіти формує списки груп (потоків). За необхідності ці списки коригують (за умов, визначених у пп. 3.4., 3.5.).

Узагальнення інформації щодо вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін із Каталогу/блоку навчальних дисциплін/додаткової спеціальності (спеціалізації), формування списків груп (потоків) для їх вивчення здійснюють навчальний та заочний відділи. За необхідності списки груп (потоків) коригують (за умов, визначених пп. 3.4., 3.5.).

3.13. Проект наказу про затвердження груп (потоків) для вивчення вибіркових навчальних дисциплін, здобуття додаткової спеціальності (спеціалізації) готує навчальний відділ.

Наказ ректора К-ПНУ про затвердження груп (потоків) для вивчення вибіркових навчальних дисциплін, здобуття додаткової спеціальності (спеціалізації) є підставою для: 1) внесення відповідних навчальних дисциплін до робочих навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти та індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти; 2) розрахунків навчального навантаження науково-педагогічних працівників кафедр К-ПНУ на наступний навчальний рік.

3.14. Каталог для здобувачів вищої освіти, зарахованих на навчання за ступенем вищої освіти «магістр» (I курс), формують за розділами:

1) навчальні дисципліни для поглиблення загальних компетентностей та набуття соціальних навичок (soft skills)⁷;

2) навчальні дисципліни для поглиблення фахових компетентностей здобувачів вищої освіти.

Терміни формування робочої групи, формування Каталогу для здобувачів вищої освіти, зарахованих на навчання за ступенем вищої освіти «магістр» (I курс), його затвердження та оприлюднення, регламентують розпорядженням ректора К-ПНУ.

⁷ Вчена рада факультету пропонує не більше 3 (трьох) навчальних дисциплін.

Перелік навчальних дисциплін Каталогу для здобувачів вищої освіти, зарахованих на навчання за ступенем вищої освіти «магістр» (I курс, розміщують у модульному об'єктно-орієнтованому динамічному навчальному середовищі (MOODLE). Покликання на Каталог розміщують на сайтах факультетів і кафедр. Кафедри, які забезпечуватимуть викладання навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти, розміщують силабуси та презентації цих навчальних дисциплін на сайтах кафедр.

Здобувачі вищої освіти, зараховані на навчання за ступенем вищої освіти «магістр» (I курс) денної та заочної форм навчання, ознайомлюються з Каталогом, у термін до **05 вересня** поточного навчального року, здійснюють вибір із переліку навчальних дисциплін, що розміщений у модульному об'єктно-орієнтованому динамічному навчальному середовищі (MOODLE).

У разі обрання додаткової спеціальності (спеціалізації), здобувачі вищої освіти, зараховані на навчання за ступенем вищої освіти «магістр» (I курс), у термін до **05 вересня** поточного навчального року подають відповідні заяви деканові факультету. На підставі поданих заяв заступник декана факультету з навчальної роботи та забезпечення якості вищої освіти формує списки груп (потоків). За необхідності ці списки коригують (за умов, визначених у пп. 3.4., 3.5.).

Декани факультетів до **10 вересня поточного року** подають до навчального відділу інформацію про обрані студентами I курсу ступеня вищої освіти «магістр» додаткові спеціальності (спеціалізації), кількість і чисельність сформованих груп (форма подання – службова записка).

Узагальнення інформації щодо вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін із Каталогу/додаткової спеціальності (спеціалізації), формування списків груп (потоків) для їх вивчення здійснюють навчальний та заочний відділи.

Проект наказу «Про затвердження переліків навчальних дисциплін вільного вибору, обраних здобувачами вищої освіти ступенів вищої освіти «магістр» (I курс) денної та заочної форм здобуття вищої освіти на навчальний рік» готує навчальний відділ у термін до **20 вересня поточного року**. Наказ ректора К-ПНУ є підставою для коригування навчального навантаження науково-педагогічних працівників кафедр К-ПНУ на поточний навчальний рік.

Обрані здобувачами вищої освіти навчальні дисципліни вільного вибору/додаткових спеціальностей (спеціалізацій) вносять до їх індивідуальних навчальних планів і є обов'язковими для вивчення.

3.15. Здобувач вищої освіти, який через поважну причину (хвороба, повернення з академічної відпустки, поновлення тощо) у визначений термін не обрав навчальну дисципліну (дисципліни) для вивчення, упродовж першого тижня навчання має реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін.

У виняткових випадках, якщо здобувач вищої освіти у встановлені терміни без поважних причин не реалізував своє право на вибір навчальної

дисципліни/додаткової спеціальності/спеціалізації, його вибір визначають за пропозицією випускової кафедри з урахуванням вибору інших студентів, які навчаються за цією освітньою програмою.

3.16. Зміна здобувачем вищої освіти свого вибору навчальної дисципліни/додаткової спеціальності (спеціалізації) після його затвердження можлива лише на підставі його заяви та за погодженням із деканом факультету. У такому разі декан факультету подає на ім'я ректора К-ПНУ службову записку, яка є підставою для внесення відповідних змін до наказу про затвердження списків груп (потоків) для вивчення вибіркового навчальних дисциплін, здобуття додаткових спеціальностей (спеціалізацій).

Не допускають зміну обраних навчальних дисциплін/додаткових спеціальностей (спеціалізацій) після початку навчального семестру, у якому їх викладають. Заяву здобувача вищої освіти про внесення відповідних змін подають до початку навчального року за умови, якщо здобувач вищої освіти не розпочав вивчення відповідних навчальних дисциплін.

3.17. Заяви здобувачів вищої освіти на здобуття додаткових спеціальностей (спеціалізацій) зберігають у деканатах факультетів **упродовж терміну їх навчання** та списують в установленому порядку.

3.18. У разі поновлення, переведення, повернення з академічної відпустки здобувача вищої освіти фактично вивчені ним навчальні дисципліни вільного вибору перезараховують та вносять до його індивідуального навчального плану (за письмовою заявою здобувача вищої освіти).

IV. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Положення про порядок реалізації права на вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка затверджує вчена рада К-ПНУ.

4.2. Зміни та доповнення до цього Положення обговорюють на засіданні вченої ради К-ПНУ та затверджують у тому ж порядку, що й саме Положення, шляхом його викладення в новій редакції.

4.3. Положення вводять у дію наказом ректора К-ПНУ.

Керівник навчального відділу

Л.В. Горчак

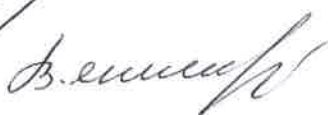
ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

В. А. Дубінський

Керівник юридичного сектора

В.О. Мельник

Додаток

до Положення про порядок реалізації права на вибір начальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)

Навчальна дисципліна	
Ступінь вищої освіти	
Курс	
Семестр	
Обсяг кредитів ЄКТС	
Мова викладання	
Кафедра	
Перелік освітніх програм/спеціальностей, для яких пропонують вивчення навчальної дисципліни	
Форми/методи проведення навчальних занять	
Форма семестрового контролю	
Перелік компетентностей, які будуть сформовані під час вивчення навчальної дисципліни	
Результати навчання	
Навчально-методичне та інформаційне забезпечення ¹	
Покликання на вебсайт кафедри	

¹ Рекомендовано вказати покликання на сторінку вебсайту кафедри, де розмішено силабуси відповідних навчальних дисциплін, їх навчально-методичне та інформаційне забезпечення.

Взірець 1

до Положення про порядок реалізації права на вибір начальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)

Деканові

_____ факультету
Кам'янець-Подільського
національного університету імені
Івана Огієнка

_____ (прізвище та ініціали)

здобувача вищої освіти _____ групи
(шифр групи)

освітньо-професійної програми _____

_____ (назва)

спеціальності

_____ (шифр і назва)

Заява*

Прошу зарахувати мене в групу для здобуття додаткової спеціальності/спеціалізації _____
(назва додаткової спеціальності/спеціалізації)

_____ (дата)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

*У разі колективної заяви здобувачів вищої освіти їх прізвище, ініціали та власноруч зроблені підписи подають на звороті заяви (взірець 2).

Взірець 2

до Положення про порядок реалізації права на вибір начальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)

**СПИСОК
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

№ з/п	Прізвище, ініціали здобувачів вищої освіти	Підписи
1	2	3
1.		
2.		